

7. Hallinto- ja valvontakuvaukset

7.1 Hallinto- ja koordinaatioelinten yksilöinti

Viranomainen/Body/Mydighet	Yhteystiedot/Contact details/kontaktuppgifter
Toimivaltainen viranomainen Behörig myndighet	Maa- ja metsätalousministeriö, (xx(at)gov.fi), PL 30, 00023 Valtioneuvosto, puh. +358 295 162 022
Hallintoviranomainen Förvaltande myndighet	Maa- ja metsätalousministeriö, (xx(at)gov.fi), PL 30, 00023 Valtioneuvosto, puh. xx MMM siirtää lailla hallintoviranomaistehtäviä Ruokaviraston maaseutulinjalle.
Åland: myndighet på regional nivå gällande Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling	Ahvenanmaa: Ålands landskapsregering, (xx(at)regeringen.ax), PB 1060, AX-22111 MARIEHAMN, tfn +358 18 25000
Maksajavirasto Utbetalande organ	Ruokavirasto (xx(at)ruokavirasto.fi), PL 100 00027 RUOKAVIRASTO Puhelin 029 530 0400 (vaihide) Faksi 029 530 0444 Ruokavirasto on Ahvenanmaan maksajavirasto sopimusasetuksen nojalla. Maksajavirasto siirtää maksajavirastosopimuksella (ja maaseudun kehittämisrahaston osalta kansallisista syistä maksajavirastotehtäviä koskien Ahvenanmaan maakuntaa sopimusasetuksella kansallisista syistä) maksajavirastotehtäviä seuraaville alueviranomaisille ja Tullille: - valvontatehtäviä ja tukihakemusten käsittelyyn sekä sitoumus- ja sopimuspäätöksiin, maksatushakemusten käsittelyyn ja maksatuspäätöksiin liittyviä tehtäviä 15 elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ja Ahvenanmaan valtionvirastolle -Tuen myöntämiseen ja takaisinperintään liittyviä tehtäviä 60 kuntien yhteistoiminta-alueelle ja Ahvenanmaan kunnille (yhteistyöalueet) -ehdollisuuden valvontatehtävistä osan muille viranomaisille (ks. kohta 7.3.) -Tuen myöntämiseen ja takaisinperintään liittyviä tehtäviä (ja valvontatehtäviä Ahvenanmaan maakunnan hallitukselle) -Mehiläisalan toimenpiteiden ja [hedelmä- ja vihannesalan] tuottajaorganisaatioiden toimintaohjelmien tuen jälkitarkastustehtäviä Tullille

Viranomainen/Body/Mydighet	Yhteystiedot/Contact details/kontaktuppgifter
Todentamisviranomainen Attesterande organ	XX (Ratkaisut vuoden 2021 aikana)
Seurantakomitea Övervakningskommitté	Mannermaa: Seurantakomitea, (seurantakomitea xxx(at)gov.fi) Maa- ja metsätalousministeriö PL 30 00023 Valtioneuvosto Puh. xx
Åland: Egen övervakningskommitté (kommitté på regional nivå)	Ahvenanmaa: Ålands landskapsregering PB 1060, AX-22111 MARIEHAMN Tfn +358 18 25000
Muut delegoidut ja välittävät elimet, joita ei ole mainittu asetuksessa ja rooli Andra delegerade och förmedlande organ som inte nämns i förordningen och deras roll	Hallintoviranomainen siirtää Manner-Suomessa tuen myöntämiseen, maksuhakemusten käsittelyyn ja seurantaan liittyviä tehtäviä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille sekä kuntien maaseutuelinkeinoviranomaisille. Ahvenanmaalla hallintoviranomaiselle kuuluvia tehtäviä hoitaa (valtakunnan vastuualue) Ahvenanmaan valtionvirasto ja Ahvenanmaan kunnat.
AKIS koordinaatioelimet AKIS samordningsorgan	Luonnonvarakeskus (Luke) AgriHubi-verkoston koordinaattori

7.2. Seuranta- ja raportointi

Organisaatorakenne ja roolit sekä keskinäinen vuorovaikutus

Maa- ja metsätalousministeriö vastaa CAP-suunnitelman hallintoviranomaisen tehtävistä. Hallintoviranomainen vastaa ohjelman tehokkaasta, vaikuttavasta ja moitteettomasta hallinnosta ja toteutuksesta. Hallintoviranomaisen tulee seurannan ja raportoinnin osalta mm. varmistaa, että käytössä on sähköinen järjestelmä CAP-suunnitelman hallinnointia ja toimeenpanoa varten, että seurantakomitealle toimitetaan tiedot ja asiakirjat, jotka tarvitaan CAP-suunnitelman täytäntöönpanon seurannassa ja että tuloksellisuuskertomus laadintaan vaaditulla tavalla ja ajallaan sekä toteutetaan komission siihen esittämien huomautusten johdosta toteutetut jatkotoimet.

Ruokavirasto maksajavirastona vastaa tietojärjestelmistä ja siten raportointijärjestelmistä ja sieltä saatavista tiedoista sekä menoista ja allekirjoittaa tuloksellisuuskertomuksen.

Muun muassa ELY-keskusten toimivaltaiset viranomaiset ja ehdollisuuden toimivaltaiset valvontaviranomaiset vastaavat tietojen tallentamisesta tietojärjestelmään ja niiden oikeellisuuden tarkastamisesta hallinnollisen ja muun valvonnan keinoin.

Maa- ja metsätalousministeriö ja Ruokavirasto kouluttavat ELY-keskusten toimivaltaisia viranomaisia CAP-suunnitelmaan liittyvissä asioissa, kuten tukiehdosta, myöntö- ja maksuedellytyksistä ja valvonnasta. Maksajavirasto tarkastaa ELY-keskusten jne. työn laatua, säädösten ja CAP-suunnitelman mukaisuutta. Käytössä on yhtenäiset tietojärjestelmät alla kuvatulla jaolla. Tietojärjestelmien tietojen yhdistämiseksi tuloksellisuusraportointia varten käytössä on tuenhakijoiden yhtenäinen tunnistusjärjestelmä.

Seurantakomitea

Valtioneuvosto asettaa CAP-suunnitelmalle seurantakomitean.

Seurantakomiteasta vastaa maa- ja metsätalousministeriö ja puheenjohtajana toimii maa- ja metsätalousministeriön edustaja. Seurantakomitean jäseniksi kutsutaan edustajat CAP-suunnitelman toteuttamisen kannalta keskeisistä sidosryhmistä. Komission edustajat voivat osallistua komitean työhön neuvonantajina.

Seurantakomitean työjärjestyksellä määrättäviä asioita ovat seurantakomitean työn organisoimisessa tarvittavat määräykset kokouksista, päätöksentekomenettelystä ja seurantakomitean mahdollisuudesta kuulla asiantuntijoita. Maa- ja metsätalousministeriö vahvistaa ohjelman hallintoviranomaisena seurantakomitean työjärjestyksen.

Lisäksi Ahvenanmaan maakunnalla on oma seurantakomiteansa.

Tietojärjestelmät

Hyrrä-verkkopalvelu (non-IACS-tukitoimet)

HYRRÄ on maaseudun tukien sähköinen verkkopalvelu. Hyrrän kautta haetaan Manner-Suomen ja Ahvenanmaan CAP-suunnitelman mukaiset yritys-, kehittämis- ja investointituet, maatalouden investointituet, nuorten viljelijöiden aloitustuet, ei-tuotannolliset investointituet, peruskuivatusavustukset, neuvontakorvaukset, poro- ja luontaiselinkeinojen investointituet, nuoren elinkeinonharjoittajan aloitustuet, kolttalain mukaiset tuet, ohjelman tekninen apu, Leader-ryhmien toimintaraha sekä muita kansallisesti rahoitettavia tukia. Hyrrä-verkkopalvelun kautta haetaan lisäksi Euroopan meri- ja kalatalousrahaston (EMKR) Suomen toimintaohjelman tukia.

Hyrrä-verkkopalvelu sisältää tukihakujen asiointipalvelun, viranomaistoimintojen palvelun, Sähke2-normin mukaisen sähköisen arkiston sekä asiointipalveluiden väliset lisätietopyyntötoiminnot. Hyrrä-verkkopalvelu sisältää tukihakemukset ja - päätökset, maksuhakemukset ja - päätökset sekä hankkeiden seurantatiedot, hanketarkastukseen liittyvät tiedot sekä tuen takaisinperinnän. Verkkopalvelu sisältää myös kaikkien dokumenttien liitteet.

Toiminnan suunnittelun, seurannan ja ohjaamisen sekä muiden tietotarpeiden tueksi on toteutettu valmiita raportteja ajettavaksi joko suoraan Hyrrä -verkkopalvelun käyttöliittymästä tai erillisellä raportointiohjelmistolla (QlikView). Raportointiohjelmistolla saadaan tuotettua myös yksittäisiä raportteja. Tiedot haetaan raporteille joko suoraan operatiivisen järjestelmän tiedoista tai raportointia varten toteutetusta tietovarastosta. Raportoinnilla vastataan myös tukitietojen avoimuuden tarpeisiin.

Tukisovellus (IACS-tukitoimet ja non-IACS mehiläis-, ja hedelmä- ja vihannesalan sektorikohtaisten ohjelmien tukitoimet)

Tukisovelluksella käsitellään suurin osa viljelijöille maksettavista EU-tuista ja kansallisista tuista Suomessa. Järjestelmän kautta kerätään myös suuri osa maatalouden perustilastoista ja muista kuin indikaattoriraportoinnin edellyttämistä komissiolle raportoitavista tiedoista. IACS-tietojärjestelmä koostuu koostuu horisontaalasetuksen edellyttämistä rekistereistä ja järjestelmistä (pinta-alamonitorointi vaiheittain vuodesta 2023 alkaen) sisältäen laskentasovelluksen, raportointijärjestelmän ja maksukeräilyjärjestelmän, jotka ovat yhteydessä keskitettyyn tietokantaan, IACS-keskusrekisteriin. Paikkatiedon sisältävän tukihakemuksen kattavuutta laajennetaan tuloksellisuusraportoinnin edellyttämällä tavalla. Tiedot säilytetään horisontaalasetuksen edellyttämän 10 vuoden ajan. Pinta-alamonitorointijärjestelmää varten käytetyt tiedot säilytetään ulkoisella palvelimella. Tietojen hallinnoinnissa hyödynnetään pakollisia tallennuskenttiä erityisesti tuloksellisuuskertomuksen tietotarpeita varten mm. Vipu-palvelussa sähköisen tukihakemuksen

tallennusvaiheessa. Laaja tallennettavia tietoja ja niiden hyväksytyjä arvoja koskeva automaattinen loogisuustarkastus on käytössä (sisäänrakennettu valvontajärjestelmä). Käytössä ovat myös suunniteltujen ja toteutuneiden yksikkötukitasojen, rahoitusallokaation ja suunnitellun variaation puitteissa pysyvän tukitason ja siihen liittyvän menon seuranta sekä poikkeamista ilmoittaminen (%-ylitys ja siitä seuraava perustelutarve). Yhteensopivuus komission tietojärjestelmän kanssa on toteutettu.

Tukisovelluksesta on raportoitavissa muun muassa haettujen sitoumusten ja sopimusten määrät, pinta-alatiedot, eläintiedot, valvontatiedot ja maksutiedot. Vastaavasti tulokset on raportoitavissa tuotostietojen perusteella.

Tukisovelluksella suoritetaan hakemustietojen tallennus, tietojen validointi, valvontatietojen tallennus, ehdollisuuden koordinointi ja maksupäätösten tekeminen. Laskentasovelluksen avulla toteutetaan tukien laskenta, josta tietokantaan syntyy paljon muun muassa raportoinnissa tarvittavaa informaatiota.

Tukisovelluksen maksukeräilyjärjestelmän avulla tuotetaan keskitetyn tukimaksujen käsittelyjärjestelmän edellyttämä data tukien maksamiseksi. Myös maatilarekisteriä on ylläpidetty Tukisovelluksen avulla. IACS keskusrekisterin tiedoista tehdään myös ennen maksuja edellytettävät ja tuotosten oikeellisuuden varmistamiseksi tehtävät tietojen ristiintarkastusajot sekä haetaan tarvittavat tiedot otantoihin liittyviä riskianalyseja varten.

Toiminnan suunnittelun, seurannan ja ohjaamisen sekä muiden tietotarpeiden tueksi on toteutettu valmiita raportteja ajettavaksi joko suoraan järjestelmän käyttöliittymästä tai erillisellä raportointiohjelmistolla. Tiedot haetaan raporteille joko suoraan operatiivisen järjestelmän tiedoista tai raportointia varten toteutetusta tietovarastosta.

Satelliittiperustainen pinta-alamonitorointijärjestelmä ja muu uusi teknologia tuloksellisuuden ja raportoinnin laadun varmistamisessa

CAP-suunnitelmaan sisältyviin tukitoimiin kohdistuu seitsemän pinta-alaperusteista tuotosindikaattoria (O.4, O.6, O.9, O.11, O.13, O.15, O.31), joiden mukaisen tuotoksen varmistamiseksi käytetään pinta-alamonitorointijärjestelmää vuodesta 2023 alkaen. Järjestelmän toteuttamiseen liittyvien vaatimusten täyttämiseksi em. tuotosindikaattoreita lisätään prosessiin vaiheittain vähintään komission säädösten edellyttämässä tahdissa. Pinta-alamonitorointijärjestelmään, jota käytetään soveltuvin osin myös valvontajärjestelmänä, sisältyy tuenhakijan ja maksajaviraston välinen kaksisuuntainen tiedonvaihto, jonka mm. varoituksia hyödyntämällä varmistetaan maksun edellytyksenä olevan tuotoksen toteutuminen. Tämän edellytyksenä oleva yksinomaan sähköisesti toteutettu hakujärjestelmä on EU-säädösten edellyttämänä, kansallisen lainsäädännön sallimalla tavalla, käytössä.

Tuloksellisuuden ja maksun edellytysten varmistamiseksi käytetään myös muuta teknologiaa, kuten tuenhakijan ottamia paikkaan sidottuja valokuvia, todentamaan tuotosten toteutuminen.

Tukien maksatusjärjestelmä (Sampo)

Tukien maksatusjärjestelmä Sampon avulla hoidetaan CAP-suunnitelmaan sisältyvien tukien maksaminen, niiden takaisinperintä ja saatavien seuranta sekä näihin liittyvä säännönmukainen raportointi komissiolle. Sampon maksutietojen raportointia varten toteutetusta tietovarastosta hoidetaan erillisellä raportointityökalulla myös vuosittainen tukitietojen julkistaminen, johon lisätään tuensaajan taustalla olevien omistusrakenteiden julkistaminen EU-säädösten edellyttämällä tavalla.

7.3. Tiedot hallinnoinnista, pinta-alamonitorointi- ja valvontajärjestelmistä, seuraamukset mukaan lukien

IACS – Yhdennetty hallinto- ja valvontajärjestelmä

Kaikki IACS:n elementit sellaisina, kuin ne on asetuksessa vahvistettu, on perustettu ja toimivat: **KYLLÄ** /EI Jos ei, niin kuvaus siitä, mitkä elementit ovat perustamatta eivätkä ole toiminnassa ja syy tähän, mukaan lukien asian suhteen tehdyt korjaavat toimenpiteet ja toimintaan saattamispäivämäärä.

Valvontajärjestelmä (kuvattava valvontamenetelmät, ristiintarkastukset jne)

- Pääosin riskiperusteinen. Sisältää myös satunnaisotantaa
- Perustuu laajaan hallinnolliseen valvontaan ja pinta-alamonitorointiin, kun se on käyttökunnossa ja vaiheittain vuodesta 2023 alkaen. Sitä ennen 3 %:n (tai komission edellyttämä 5 %:n) paikan päällä tehtävä tarkastus
 - Hallinnollinen valvonta toteutetaan erityisesti:
 - hallinnon eri rekistereiden tietojen ristiintarkastuksina
 - hakemuksen ja sen liitteeksi tukitoimen ehtojen täyttämiseksi asetettujen ehtojen osoittamiseksi toimitettavien liitteiden tarkastamisena (mm. nuorten viljelijöiden täydentävän tulotuen ehtojen täyttämisen osoittavat asiakirjat, hampun viljelyn tukikelpoisuusvaatimukset osoittavat asiakirjat)
 - Muun tyyppistä valvontaa toteutetaan lisäksi asiakirjatarkastuksina niiden tukiehtojen osalta, joita ei voida valvoa pelkästään paikan päällä (esim. laidunnusvaatimus, peltolohkokirjanpito)
 - Tukitoimet, joita ei voida valvoa pinta-alamonitorointimenetelmällä valvotaan ehdollisuuden 1 % tai 3 % (tai komission edellyttämä 5 %:n) otannan mukaisesti (sama tilajoukko) paikan päällä tehtävällä valvonnalla
 - Jos vain osa tukitoimen tukiehdosta voidaan valvoa pinta-alamonitorointimenetelmällä, saatua tietoa käytetään lisätietona paikan päällä tehtävää valvontaa ja sen otosta varten (ed. tarkennusta komissiolta). Lopullista valvontatulosta varten molempien menetelmien tulokset yhdistetään tilatason valvontatulokseksi.
- Pinta-alamonitorointia (sekä tuloksellisuuden todentavana että valvonnassa) käytetään myös siten, että sillä etsitään suurimpien riskien kohteet, joihin kohdistetaan tarpeen ja tilanteen mukaan tarkempaa valvontaa esim. tilakäynnillä. Jos lohko analysoidaan kunnossa olevaksi pinta-alamonitoroinnin perusteella, se hyväksytään. Pieniin epäselvyyksiin ei aktiivisesti puututa, vaan keskitytään suurimpiin ja merkittävämpiin EU-rahastoille aiheutuviin, ympäristöön liittyviin ja/tai tukikelpoisuusehtojen täyttymättömyyteen liittyviin riskeihin (komission asettamien euromääräisten tai muiden kriteerien rajoissa).

Toimivaltainen valvontaviranomainen

- Maksajavirasto vastaa tietojärjestelmistä sekä ohjaa, kouluttaa ja seuraa laatua siirtämiensä, toimivaltaansa kuuluvien, tehtävien osalta ja OLAF:lle tehtävistä sääntöjenvastaisuusilmoituksista.
- 15 ELY-keskusta (Ahvenmaalla valtionvirasto) ja Ahvenanmaan maakunnan hallitus (Pilari II) suorittavat pinta-ala- ja eläinperusteisten tukitoimien valvontaa
- Kuntien yhteistoiminta-alueet suorittavat mm. hakemukseen liitettyjen asiakirjojen tarkastuksia
- Luomukorvaukseen liittyvien luomusasetuksessa (EU) 2018/848 säädettyjen ehtojen valvojina toimivat Ruokaviraston valtuuttamat tarkastajat ja ELY-keskukset

Seuraamusjärjestelmä (kuvattava seuraavien periaatteiden mukaisesti: tehokkuus, suhteellisuus, ennaltaehkäisevyys)

- **Suhteellisuus:**
- Ensimmäisestä vähäisestä virheestä korjauskehoitus (ei erillistä, myöhempää todentamista), pinta-ala ja eläinten ilmoitettu ja valvonnassa hyväksytty määrä perustana ja seuraamusrajana 5 %, tätä ennen leikkaus, yli 5 % virheissä 1,5-kertainen seuraamus, jossa siirtyminen seuraavalle vuodelle tähän liittyvän %-rajan täytyessä (**tämä tavoite, edellyttää komission hyväksyntää**)
 - HUOM! Komissio edellyttäne 3 %:n rajan säilyttämistä

- Tavoiteltu seuraamusasteikko (pinta-ala- ja eläintukitoimissa erillinen), joka **edellyttää komission hyväksyntää**:
 - 1) enintään 5 prosenttia, mutta kuitenkin yli 0,5 hehtaaria ja enintään 2 hehtaaria, tuki maksetaan valvonnassa hyväksytyin pinta-alan perusteella;
 - 2) yli 5 prosenttia tai yli 2 hehtaaria, valvonnassa hyväksytystä pinta-alasta vähennetään todettu ylitys 1,5-kertaisena. Ylijäävä summakarensina seuraavalle vuodelle (niin monen vuoden aikana kuin vähennyksen toteuttaminen edellyttää).
 - 1) enintään 3 eläintä: tuki maksetaan valvonnassa hyväksytyin yksilöllisesti tunnistettavissa olevan eläinmäärän perusteella;
 - 2) yli 3 eläintä (tai enintään 3 yksilöllisesti tunnistamatonta eläintä), valvonnassa hyväksytystä eläinmäärästä vähennetään todettu erotus 1,5-kertaisena (niin monen vuoden aikana kuin vähennyksen toteuttaminen edellyttää) /20%, 30 % ja 50 % portaat.
- Tukiehtopuutteissa (pilari II pinta-ala- ja eläintukitoimet) 1-100 % leikkaus tukeen
- Seuraamuksia ei sovelleta ylivoimaisen esteen ja poikkeuksellisen olosuhteen tapauksissa. Nämä tapaukset tulkitaan tapauskohtaisesti ja perusteena on horisontaaliasetuksen 3 artiklassa mainittujen lisäksi muita tapauskohtaisesti hyväksyttäviä tapauksia. Useimmin käytettynä hyväksymisperusteena on horisontaaliasetuksen 3 artiklan esimerkkiluettelossa mainittujen lisäksi viljelijän kuolema ja pidempiaikainen tai yllättävä työkyvyttömyys. Tapausten käsittelyprosessi kuvataan kansallisessa lainsäädännössä ja hakemusten käsittelyohjeissa.
- **Ennaltaehkäisevyys:**
- Kaiken alan kattavan pinta-alamonitoroinnin (sekä tuloksellisuuden varmistamiseen että valvonnassa käytettävänä) vaikutus on ennaltaehkäisevä. Tämän lisäksi seuraamusasteikossa toteutuu suurempi seuraamus tukikelvottoman alan kasvaessa ja jatkuu laskennallisesti määritetyn suuruusluokkaeron jälkeen myös seuraaville vuosille. Lisäksi pinta-alavirheissä on käytössä takautuvat seuraamukset tapauksiin, joissa pinta-ala ei ole ollut tukikelpoinen todistettavasti myöskään valvontavuotta aiempina vuosina (tarkastelun rajaus kuitenkin neljään vuoteen).
- **Tehokkuus:**
- Suhteellisuus ja ennaltaehkäisevyys yhdistyvät tarkoituksenmukaisella tavalla. Pinta-alamonitoroinnin käyttäminen sekä tuloksellisuuden todentamiseen että valvontamenetelmänä tehostaa myös seuraamusten kohdentumista kohteisiin, joissa esim. varoituksista yms. huolimatta ei tehdä korjaavia toimia.

Kilpailutussäännökset

- Hankintamenettelyjä koskevat kansalliset säädökset: Hankintamenettelyissä noudatetaan julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annettua lakia (1397/2016) (esim. Geenivaroihin liittyvät tukitoimet)

Tukitoimet ja ehdot, jossa on edellä kuvatusta poikkeavaa valvontaa:

Nuoren viljelijän täydentävässä tulotuessa pääasiallisuus ja useiden tukitoimien edellytyksenä olevan **aktiiviviljelijän statuksen** täyttyminen tarkastetaan xx

Luomukorvauksen valvonta sisältää paitsi varsinaisen korvauksen valvonnan myös sen, että viljelijä on noudattanut luomusasetuksessa (EU) 2018/848, valvonta-asetuksessa EU 2017/625 sekä kansallisissa säädöksissä (mm. VnA 237/2015 18 §) säädetyt luomutuotannon ehtoja. Luonnonmukaisen tuotannon valvonnan tarkastuspöytäkirja tarkastetaan talviaikaisessa asiakirjavalvonnassa ja siten myös mahdolliset seuraamukset annetaan vasta silloin.

Luomukorvauksen valvonnassa on tarkastettava, onko asiakirjavalvonnassa olevalla tilalla havaittu poikkeamia luomusasetuksen noudattamisessa. Valvonnassa olevien tilojen tuotantotarkastuksen asiakirjat on

siis pyydettyä ELY-keskuksen luomukorvauksen käsittelijältä tai muulla tavoin selvitettyä tilat, joilla on todettu tuotantotarkastuksessa poikkeamia.

Tuotantotarkastuksessa todetuista puutteista annetaan seuraamukset luonnonmukaisen tuotannon korvaukseen asiakirjavalvontaohjeen ao. taulukon mukaisesti. Taulukossa olevat otsikot vastaavat tuotantotarkastuspöytäkirjan otsikointia. Yhden pöytäkirjan otsikon alla voi olla useampia alakohtia. Toistuvuuksia tarkasteltaessa on huomioitava, että puute on toistuva vasta silloin, kun samasta alakohdasta on tullut seuraamus useamman kerran peräkkäin.

Valvontajärjestelmään kuuluvat tilat tarkastetaan paikan päällä vähintään kerran vuodessa. Valvonnan toimeenpanovastuu on ELY-keskuksilla, jotka käyttävät Ruokaviraston valtuuttamia tarkastajia apunaan fyysisillä tarkastuksilla. Valtuutettu tarkastaja toimii virkavastuulla.

Ahvenanmaa

- Merkittävät poikkeukset edellä kuvattuihin käytäntöihin: xx

NON-IACS

RAKENNETUET, MAASEUDUN YRISTYS- JA HANKETUET SEKÄ LEADER-TOIMINTA

Valvontajärjestelmä

Hallintoviranomainen ja maksajavirasto laativat maatalouden rakennetukia, maaseudun yritys- ja hanketukia sekä Leader-toimintaa koskevan valvontastrategian/suunnitelman.

Tuen myöntö- ja maksuvaiheessa kaikille hakemuksille tehdään hallinnollinen tarkastus. Hallinnolliset tarkastukset tehdään tuen tai sen maksun hakijalta edellytetyjen aineistojen sekä viranomaisten rekisterien ja tietojärjestelmien perusteella. Tarvittaessa hyödynnetään järjestelmien mahdollistamaa ristiin tarkastusta. Myöntövaiheen hallinnollisessa tarkastuksessa varmistetaan hankkeen tukikelpoisuus ja tuen edellytysten täyttyminen sekä valitaan rahoitettavat hankkeet valintamenettelyn edellytysten mukaisesti.

Maksuvaiheen hallinnollisessa tarkastuksessa varmistetaan hankkeen toteutuminen myöntöpäätöksen edellytysten mukaisesti, tukiehtojen noudattaminen sekä tarvittaessa hyväksyttävät kustannukset. Maksuvaiheessa tarkastellaan myös hankkeen tulosten saavuttamista maksuhakemuksen ajankohtana. Osa (x prosenttia) investointien maksuvaiheen viimeiseen maksuerään liittyvistä hallinnollisista tarkastuksista tehdään hankkeen toteuttamispaikalla. Paikalla tehtävät tarkastukset valitaan pääosin riskiperusteisesti ja osaksi satunnaisotannalla. Paikalla tehtäviä tarkastuksia pyritään yhdistämään siten, että kohteessa käydään vain kerran.

Yksinkertaistettuja kustannusmenettelyjä sovelletaan mahdollisimman laajasti niissä toimituksissa, joissa se on tarkoituksenmukaista. Tavoitteena on vähentää hallinnollista taakkaa ja yksinkertaistaa hallintomenettelyjä. Yksinkertaistetut kustannusmenettelyt myötävaikuttavat myös virheiden vähenemiseen.

Hankkeille tehdään kattavaa pysyvyyden seurantaa, joka ensisijaisesti pyritään toteuttamaan hyödyntäen tietojärjestelmistä ja rekistereistä saatavissa olevia tietoja, hakijan toimittamaa tai muuten julkisesti saatavissa olevaa materiaalia sekä sähköisiä yhteyksiä.

Liiketoimintasuunnitelman toteutumista seurataan niissä tuissa missä se on tuen myöntämisen edellytys.

Toimivaltainen valvontaviranomainen

Toimivalta suorittaa maatalouden rakennetukien sekä maaseudun yritys- ja hanketukien sekä Leader-toiminnan valvontaa on hallintoviranomaisella (maa- ja metsätalousministeriö), maksajavirastolla (Ruokavirasto) sekä alueellisilla viranomaisilla (elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset, 15 kpl).

Ruokavirasto johtaa, ohjaa, kouluttaa ja neuvoa alueellisia viranomaisia valvontatehtävissä sekä vastaa varojen käytön riittävästä valvonnasta ja tarvittaessa suorittaa valvontaa, vastaa otannoista sekä ylläpitää tietojärjestelmiä. Ruokavirasto vastaa OLAF:lle tehtävistä sääntöjenvastaisuusilmoituksista.

Alueelliset viranomaiset vastaavat toimialueellaan tukien myöntö- ja maksuhakemusten käsittelystä, hallinnollisista tarkastuksista, paikalla tehtävistä tarkastuksista, pysyvyyden seurannasta sekä takaisinperinnästä ja mahdollisten muiden seuraamusten toimeenpanosta.

Seuraamusjärjestelmä

Tuen myöntänyt viranomainen vastaa sääntöjen vastaisesti myönnetyn, maksetun tai käytetyn tuen takaisinperinnästä. Tieto toteutuneesta takaisinperinnästä tallennetaan tietojärjestelmään.

- Sanktiot (tehokkuus, suhteellisuus, ennaltaehkäisevyys)
- Kilpailutusmenettelyn osalta huomioitaisiin puutteen vakavuus suhteessa maksettavaan tukeen?
- Viivästysten vaikutus: tuen leikkaus myöhästyneiden maksuhakemusten osalta?

Julkiset hankintamenettelyt/kilpailutus

Hankintamenettelyissä noudatetaan julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annettua lakia (1397/2016).

SEKTORITOIMENPITEET

Valvonta- ja seuraamusjärjestelmä

Mehiläisalan toimenpiteistä sekä hedelmän- ja vihannessektorin valvonnasta ja seuraamuksista on nykyisellään säädetty EU:n tasolla ja on ilmeistä, että tämä säätely säilyy seuraavalla rahoituskaudella.

Mehiläisalan tarkastuksista ja seuraamuksista säädetään Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1308/2013 soveltamissäännöistä mehiläishoitoalan tuen osalta annetussa komission täytäntöönpanoasetuksessa (EU) 2015/1368. Asetuksen 8 artiklan mukaan jäsenmaan tekemiin tarkastuksiin on kuuluttava sekä hallinnollisia että paikalla tehtäviä tarkastuksia, ja niissä on noudatettava asetuksen (EU) N:o 1306/2013 59 artiklassa säädettyjä yleisiä periaatteita. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että vähintään 5 prosenttia niiden mehiläishoito-ohjelmista tukea hakevista hakijoista tarkastetaan paikalla tehtävin tarkastuksin.

Asetuksen 9 artikla koskee aiheettomasti suoritettuja maksuja ja seuraamuksia. Korko, joka lisätään asetuksen (EU) N:o 1306/2013 54 artiklan 1 kohdan, 58 artiklan 1 kohdan e alakohdan tai 63 artiklan 3 kohdan mukaisesti takaisin perittyjen, aiheettomasti suoritettujen maksujen määrään, on laskettava täytäntöönpanoasetuksen (EU) N:o 908/2014 27 artiklan mukaisesti. Kun kyseessä on petos tai vakava laiminlyönti, josta tuensaaja on vastuussa, tuensaajan on sen lisäksi, että se maksaa takaisin aiheettomasti saadut maksut korkoineen asetuksen (EU) N:o 1306/2013 63 artiklan 3 kohdan mukaisesti, maksettava määrä, joka vastaa alun perin maksetun määrän ja sen määrän, johon tuensaaja on oikeutettu, välistä erotusta.

Hedelmä- ja vihannesalan tukitoimien osalta seuraamuksista säädetään Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1308/2013 täydentämisestä hedelmä- ja vihannesalan sekä hedelmä- ja vihannesjalostealan osalta, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1306/2013 täydentämisestä mainituilla aloilla sovellettavien seuraamusten osalta ja komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) N:o 543/2011 muuttamisesta annetussa komission delegoidussa asetuksessa (EU) 2017/891 sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1308/2013 soveltamissäännöistä hedelmä- ja vihannesalan sekä hedelmä- ja vihannesjalostealan osalta annetussa komission täytäntöönpanoasetuksessa (EU) 2017/892. Komission asetuksessa (EU) 2017/891 hallinnollisia seuraamuksia käsitellään artikloissa 59-67 ja komission asetuksessa (EU) 2017/892 tarkastuksia käsitellään artikloissa 26-35.

Toimivaltainen valvontaviranomainen

Maa- ja metsätalousministeriö on toimivaltainen viranomainen. Ruokavirasto vastaa tuen myöntämiseen, maksamiseen ja seurantaan liittyvistä tehtävistä. Tulli vastaa tukien jälkitarkastukseen liittyviä tehtävistä.

Julkiset hankintamenettelyt/kilpailutus

Hankintamenettelyissä noudatetaan julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annettua lakia (1397/2016).

Mehiläisalan toimenpiteissä lisäksi: Jos hankinnat ylittävät 2 500 euroa, tulee ohjelman toteuttajan tehdä selvitys kustannusten kohtuullisuudesta esimerkiksi tarjouksia pyytämällä, hinnastoja käyttäen, sähköpostitiedusteluilla tai puhelimitse. Tiedustelut tulee dokumentoida eli tarjoukset ja sähköpostit tulee säätää ja puhelintiedusteluista tehdä muistio. Hinta ei ole ainoa kriteeri, vaan valintaan voivat vaikuttaa esimerkiksi toimitusvarmuus ja laatu.

EHDOLLISUUS

Ehdollisuuden valvonta ja seuraamukset

Lisätieto lausuntopyyntöön: Tässä osiossa on kuvattu kansalliset suunnitelmat niihin ehdollisuuden valvonnan ja seuraamusten kohtiin, joissa EU:n asetusluonnoksen mukaan jäsenvaltioilla on päätäntävalta. Monilta osin ehdollisuuden valvonnasta ja seuraamuksista tullaan säätämään parhaillaan valmistelussa olevassa EU:n ns. horisontaalasetuksessa sekä seuraamusten osalta lisäksi myöhemmin valmisteltavassa EU:n delegoidussa asetuksessa. Näissä asetuksissa annettavia sääntöjä ei pääosin toisteta CAP-suunnitelmatekstissä.

Horisontaalasetuksen luonnoksen perusteella ehdollisuuden laiminlyönnistä määrättävän seuraamuksen yleissääntö olisi 3 %:n tukivähennys. Delegoidun asetuksen luonnosta ei ole saatavana, joten vielä ei ole tietoa siitä, mitä delegoidussa asetuksessa säädettäisiin ehdollisuuden seuraamuksista. Edelleen on avoinna esimerkiksi se, tulisiko horisontaalasetukseen tai delegeoituun asetukseen vähimmäisprosentit ehdollisuuden vakavien, toistuvien ja tahallisten laiminlyöntien seuraamuksille. Jos ei, niin siinä tapauksessa ne sisällytettäisiin myöhemmin CAP-suunnitelmaan. Horisontaalasetuksen luonnoksessa määrätään siitä, että jos laiminlyönnillä ei ole tai on vain vähäinen vaikutus kyseisen vaatimuksen tavoitteen saavuttamiseen, seuraamusta ei määrätä, mutta tuensaajaa informoidaan laiminlyönnistä ja mahdollisesta korjaavan toimen tarpeesta.

1. Ehdollisuuden valvontajärjestelmä

Ehdollisuuden valvontaotanta on horisontaalasetuksen mukaisesti vähintään 1 % viljelijätukia hakevista. Tuensaajat valitaan valvontaotantaan sekä riskianalyysin että satunnaisotannan perusteella. Satunnaisotannan osuus on 20-40 %. Riskianalyysissä tarkastellaan aiempien vuosien ehdollisuuden valvontojen tuloksia ja analysoidaan laiminlyöntitilojen ominaisuustietoja, kuten tilarakenne, hakemustiedot, ilmakuivat, edeltävän vuoden pinta-alamonitoroinnin tulokset jne.

Ehdollisuuden valvontaotantoja yhdistetään mahdollisimman paljon eri tuki- ja substanssivalvontojen kanssa pääsääntöisesti niin, että kasvinviljelyyn liittyvien ehdollisuuden vaatimusten otanta tehdään yhdessä pinta-alamatukivalvontojen otannan kanssa ja eläintuotantoon liittyvien ehdollisuuden vaatimusten otanta tehdään yhdessä tarkoituksenmukaisten eläintuotannon tuki- ja substanssivalvontojen otannan kanssa.

Paikalla tehtävään tarkastukseen valittu tuensaaja tarkastetaan silloin, kun on mahdollista tarkastaa useimmat niistä ehdollisuuden vaatimuksista, joiden osalta hänet on valittu valvontaotantaan. Lakisääteisten hoitovaatimusten substanssivalvontoja voidaan tarvittaessa hyödyntää ehdollisuuden valvonnassa.

Hallinnollista valvontaa tehdään ehdollisuuden vaatimuksiin tarvittaessa siltä osin, kuin se on mahdollista. Hallinnollinen valvonta toteutetaan erityisesti hallinnon eri rekistereiden tietojen ristiintarkastuksina sekä hakemuksen ja ehdollisuudessa mahdollisesti edellytettävien hakemuksen liitteiden tarkastamisena. Lisäksi tehdään asiakirjatarkastuksia niistä ehdollisuuden vaatimuksista, joita ei voida valvoa paikan päällä, kuten kasvinsuojeluaineiden ja lannoitteiden lohkokirjanpito.

Pinta-alamonitorointia suunnitellaan käytettävän ehdollisuuden valvontaan soveltuvin osin. Valvonnassa hyödynnetään soveltuvin osin viljelijän ottamia, paikkaan sidottuja valokuvia.

Seuraavia horisontaalasetuksen luonnoksen mukaan jäsenvaltioille vapaaehtoisia valvontamenetelmiä tai –järjestelmiä ei toimeenpanna Suomessa:

- Kaukokartoitusta ei toimeenpanna ehdollisuuden valvonnassa. Lisätieto lausuntopyyntöön: Kaukokartoitusta ei toimeenpantaisi ehdollisuuden valvonnassa, koska sitä ei ole tarkoitus soveltaa Suomen sääoloista johtuen tukivalvontoihin. Pinta-alamonitorointia sen sijaan suunnitellaan käytettävän ehdollisuuden valvontaan soveltuvin osin.
- Pienviljelijöiden yksinkertaistettua valvontajärjestelmää ei toimeenpanna. Lisätieto lausuntopyyntöön: Pienviljelijöiden yksinkertaistettua valvontajärjestelmää ei otettaisi käyttöön, koska Suomessa tukien edellytykseksi suunnitellaan asetettavan maatalousmaan viiden hehtaarin vähimmäiskoko tuensaajaa kohden. Näin ollen pienviljelijöiden yksinkertaistettua valvontajärjestelmää ei horisontaalasetuksen luonnoksen mukaan voisi Suomessa soveltaa.

2. Ehdollisuuden seuraamukset

Ehdollisuuden seuraamusten määrittämisessä otetaan huomioon horisontaalasetuksen mukaisesti laiminlyönnin vakavuus, laajuus, pysyvyys, toistuvuus ja tahallisuus.

Jos laiminlyönnillä ei ole tai on vain vähäinen vaikutus kyseisen vaatimuksen tavoitteen saavuttamiseen, horisontaalasetuksen mukaisesti seuraamusta ei määrätä, mutta tuensaajaa informoidaan laiminlyönnistä ja mahdollisesta korjaavan toimen tarpeesta. Jos tällainen laiminlyönti jatkuu tai toistuu kolmen peräkkäisen kalenterivuoden kuluessa, tukivähennys määrätään vuodelle, jolloin laiminlyönnin toistuvuus havaitaan.

Jos tiettyjä hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimuksia (GAEC) valvotaan pinta-alamonitoroinnilla, niin näiden vaatimusten laiminlyönteihin sovelletaan alhaisempia seuraamusprosentteja kuin paikan päällä tehtävissä valvonnoissa havaittujen vastaavien laiminlyöntien seuraamusten yleissäännön mukainen prosentti.

Seuraamuksia ei sovelleta, jos ehdollisuuden vaatimuksen laiminlyönti johtuu ylivoimaisesta esteestä tai poikkeuksellisesta olosuhteesta. Ne arvioidaan tapauskohtaisesti. Horisontaalasetuksen 3 artiklan esimerkkiluettelossa mainittujen lisäksi näitä ovat esim. viljelijän kuolema ja pidempiaikainen tai yllättävä työkyvyttömyys.

Jos maatilan tai sen osan, maatalousmaan tai tuotantoeläimen, josta on kyseisenä kalenterivuonna haettu ehdollisuuden vaatimuksiin liittyviä tukia, hallinta siirtyy kesken kalenterivuoden, ehdollisuuden hallinnolliset seuraamukset määrätään siirronsaajalle, jos siirronsaaja on vastuussa sääntöjen noudattamatta jättämisestä ja jos hänelle myönnetään kyseisen kalenterivuoden tukia. Jos hallinnan siirtäjä on vastuussa sääntöjen noudattamatta jättämisestä, seuraamukset kohdistuvat häneen, jos hänelle myönnetään kyseisen kalenterivuoden tukia.

Ehdollisuuden laiminlyönneistä aiheutuvien tukivähennysten ja tukien ulkopuolelle sulkemisten rahamäärästä pidätetään Suomelle EU-asetuksen sallima enimmäismäärä 25 %.

Seuraavia horisontaaliasetuksen luonnoksen mukaan jäsenvaltioille vapaaehtoisia mahdollisuuksia ei oteta käyttöön Suomessa:

- Tuensajaan, jonka tekemällä ehdollisuuden vaatimuksen laiminlyönnillä ei ole lainkaan tai on vain vähäinen vaikutus kyseisen vaatimuksen tavoitteen saavuttamiseen, ei ole pakko osallistua maatilojen neuvontajärjestelmään. Lisätieto lausuntopyyntöön: Horisontaaliasetuksen luonnoksen mukaan jäsenmaan on mahdollista edellyttää tällaiselta tuensajalta osallistumista maatilojen neuvontajärjestelmään. Koska horisontaaliasetus ei mahdollista vastaavan pakon määräämistä niille tuensajille, joiden laiminlyönti on vähäistä vakavampi, ei ole tarkoituksenmukaista edellyttää neuvontaan osallistumista myöskään vähäisen laiminlyönnin tapauksissa.
- Mahdollisuutta jättää ehdollisuuden seuraamus määräämättä, jos se on enintään 100 euroa, ei sovelleta. Lisätieto lausuntopyyntöön: Suomessa tämä poikkeus koskisi vain pientä tilajoukkoa: 316 tilalle määrättiin 1-250 euron täydentävien ehtojen seuraamus v. 2019, yhteensä 38 740 euroa. Enintään 100 euron seuraamuksen saaneita tiloja on vielä vähemmän. Lisäksi tällainen poikkeus monimutkaistaisi hallintoa. Tilan tukisumma päivittyy jatkuvasti eri valvontojen tulosten huomioon ottamisen ja lopullisten tukitasojen määräytymisen vuoksi. Näin ollen tilan ehdollisuuden seuraamus voi olla yhdellä hetkellä 100 euron rajan alle ja toisella hetkellä sen yli.

3. Ehdollisuuden toimivaltaiset valvontaviranomaiset

Maksajavirasto ohjaa, kouluttaa ja seuraa toimeenpanon ja valvonnan laatua sekä vastaa tietojärjestelmistä siirtämiensä, toimivaltaansa kuuluvien tehtävien osalta ja vastaa OLAF:lle tehtävistä sääntöjenvastaisuusilmoituksista. Lisäksi Ruokavirasto vastaa SMR:ien 5 ja 6 näytteiden oton ohjeistamisesta ja analyysien tulosten johtopäätöksistä.

Manner-Suomessa on 15 elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusta (ELY-keskus) ja kuusi aluehallintovirastoa (AVI), jotka valvovat ehdollisuuden vaatimuksia alla olevassa taulukossa 1 mainitusti. Ahvenanmaan toimivaltaiset valvontaviranomaiset on esitetty taulukossa 2.

Taulukko 1. Ehdollisuuden toimivaltaiset valvontaviranomaiset Manner-Suomessa

Ehdollisuuden vaatimus	Toimivaltainen valvontaviranomainen
SMR 1 (vesipuitedirektiivi)	Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus)
SMR 2 (nitraattidirektiivi)	Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus)
SMR 3 (lintudirektiivi)	Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus)
SMR 4 (luontodirektiivi)	Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus)
SMR 5 (yleinen elintarvikeasetus)	Aluehallintovirasto (AVI) ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus)
SMR 6 (hormonikieltodirektiivi)	Aluehallintovirasto (AVI)
SMR 12 (kasvinsuojeluaineasetus)	Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus)
SMR 13 (torjunta-ainedirektiivi)	Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus)
SMR 14-16 (eläinten hyvinvointi)	Aluehallintovirasto (AVI)
GAEC 1 (pysyvä nurmi)	Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus)
GAEC 2 (turvemaat)	Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus)
GAEC 3 (sängin poltto)	Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus)
GAEC 4 (suojakaistat)	Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus)
GAEC 6 (maanmuokkaus kaltevat)	Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus)
GAEC 7 (vähimmäismaanpeite)	Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus)
GAEC 8 (viljelykierto/viljelyn monipuolis.)	Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus)
GAEC 9 (tuottamattomat alat yms.)	Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus)
GAEC 10 (pysyvä nurmi Natura)	Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus)
ylimääräinen GAEC (raivio kivennäismaa)	Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus)

Taulukko 2. Ehdollisuuden toimivaltaiset valvontaviranomaiset Ahvenanmaalla

Ehdollisuuden vaatimus	Toimivaltainen valvontaviranomainen
SMR 1 (vesipuitedirektiivi)	Ålands landskapsregering
SMR 2 (nitraattidirektiivi)	Ålands landskapsregering
SMR 3 (lintudirektiivi)	Ålands landskapsregering
SMR 4 (luontodirektiivi)	Ålands landskapsregering
SMR 5 (yleinen elintarvikeasetus)	Ålands landskapsregering ja Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet (ÅMHHM)
SMR 6 (hormonikieltodirektiivi)	Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet (ÅMHHM)
SMR 12 (kasvinsuojeluaineasetus)	Ålands landskapsregering
SMR 13 (torjunta-ainedirektiivi)	Ålands landskapsregering
SMR 14-16 (eläinten hyvinvointi)	Ålands miljö- och hälsovårdsmyndighet (ÅMHHM)
GAEC 1 (pysyvä nurmi)	Statens ämbetsverk på Åland
GAEC 2 (turvemaat)	Statens ämbetsverk på Åland
GAEC 3 (sängen poltto)	Statens ämbetsverk på Åland
GAEC 4 (suojakaistat)	Statens ämbetsverk på Åland
GAEC 6 (maanmuokkaus kaltevat)	Statens ämbetsverk på Åland
GAEC 7 (vähimmäismaanpeite)	Statens ämbetsverk på Åland
GAEC 8 (viljelykierto/viljelyn monipuolis.)	Statens ämbetsverk på Åland
GAEC 9 (tuottamattomat alat yms.)	Statens ämbetsverk på Åland
GAEC 10 (pysyvä nurmi Natura)	Statens ämbetsverk på Åland
ylimääräinen GAEC (raivio kivennäismaa)	Statens ämbetsverk på Åland